

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Secunda. Textus: Domine quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia.
&c. Thema: Eleemosyna cuivis obvio pauperi data, à Deo præmiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

IN FESTO S. NICOLAI.

CONCIO SECUNDA.

Textus. Domine! quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Matth. 25.

Thema. Eleemofyna cuius obvio pauperi data, placet Deo, illamque largiter præmiat.

Exordium.

Hema meum allegatum ipse unigenitus Dei filius testare voluit; Matth. cap. 12. *Quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigida tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdat mercedem suam.* Sæpius etiam eleemofynæ meritum in Scri-

Textus Sacre Scripture.

ptura deprædicatur. *Fiducia magna erit coram Deo eleemofyna, omnibus facientibus eam: Tobie cap. 4. Faveneratur Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet: inquit Salomon. Prov. cap. 19. & iterum cap. 22. Benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi. Et iterum, 28. cap. Qui dat pauperi, non indigebit. Date, inquit æterna Veritas, & dabitur vobis, mensuram bonam, & confertam, & cogitatum, & supereffluentem dabant in sinum vestrum. Luc. cap. 6. Patres audiantus: Fecundus est ager pauperum, cito reddit donantibus fructum, via cæli est pauper, per quam venit ad Patrem, incipe ergo erogare, si non vis errare. Hortatur, & scribit S. August. serm. 25. de verb. Domini. Et iterum in epistola: Si vis esse bonus mercator, sæenerator egregius, da, quod non potes retinere, ut accipias, quod non potes amittere, da modicum, ut recipias centuplum, da temporalem possessionem, ut consequaris æternam hereditatem. Consultè S. Greg. in Reg. Quidquid tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensatur, non est donum, sed mutuum, quia, quod datur, multiplicato fructu sine dubio percipitur.*

Sancti Patres.

*Egregiè S. Chryso-
stomus serm. super illud: Nolite thesauris-
ari in terra, quia corrumpit, & fur-
tor non extorquet, invidus non criminatur, latro non aufert, sur-*

S. Augustin.

no-

*S. Gregorius
Papa.*

no-

*S. Chryso-
stomus.*

no-

nocturnus non diripit, servus fugam medians non invadit, sed semper est tuta, semper integra, semper salva. Et hom. de jejun. & eleemos. Manus pauperis est Abrahæ sinus, ubi quidquid pauper accipit, mox reponit, cæli thesaurus est manus pauperis, quod suscipit, ne in terra pereat, reponit in calum, & c. da ergo pauperi, ut des tibi, quia quidquid pauperi dederis, tu habebis. S. Antonius Paduanus in s. Antonii cap. jejunium scribit: Eleemosyna non solum anima confert medici. S. Antonii Paduanus. nam, verum etiam temporale lucrum procurat. Perpulchrè S. Ambrosius serm. 67. c. 5. Eleemosynam faciens, ipse proficit, qui largitur; Aurea sunt verba Petri Chrysologi serm. 14. Quod Abel passus sit, quod servaverit mundum Noë, quod Abraham fidem suscepit, quod Moyses legem tulit, quod Petrus crucem resupinus ascendit, Deus tacet, & hoc clamat solum: Quod comedit pauper, in calo prima est esurientis annona, prima stipendia pauperis tractantur, erogatio pauperis prima divinis scribitur in diurnis. Perpulchra est sententia S. Bonaventuræ tom. 6. in diet. salut. tit. 11. Eleemosynæ ramis arborum similes sunt, sicut enim arbor, ramis superfluis præcisit, melius fructificat, sic qui de proprio eleemosynam facit, Dominus residuum multiplicat magis. Implorata S. Spiritus gratia de super Conceptus pandam.

CONCEPTUS I.

Leviticæ cap. 25. præcipiebat Dominus Deus terræ cultoribus, agrorum ac satorum Dominis, ut sex annis fructus colligerent, septimo verò anno nil de terræ proventibus, & agrorum fructibus perciperent, sed omnia sata, & fructus pauperibus relinquerent; ita textus: Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus ejus, septimo autem anno Sabbatum erit terra requietionis Domini. Agrum non seres, & vineam non putabis; quæ sponte gignet humus non metes; & uvæ primitiarum tuarum non colliges, sed erunt vobis in cibum, & advena, qui peregrinantur apud te. Notare libeat verba textus: & advena, qui peregrinantur apud te. Præcipitur Oeconomis, ut septimo anno nil de fructibus colligant, & tamen promittit Deus: Erunt vobis in cibum, tibi, & servo tuo, & ancille, & mercenario tuo, jumentis tuis, & pecoribus. Septimo anno de fructibus nil colligere licuit, sed omnes pauperum usui relinquere præceptum erat,

erat, & tamen larga sustentatio domûs à Deo promittitur, & sub-
m inistrabatur, ut noscamus, eleemosynariis, misericordibus erga
pauperes nil unquam de mediis necessariis defuturum, Deum mira-
biliter iis provisorum. *Si panem das, hunc habes solum*, inquit
S. Chrysologus: Frumenta pauperibus erogata in propria horrea
securissimè reponuntur; quæ pauperibus offeruntur, indeficienter
permanent, & rehabentur cum ingenti lucro. Quod David Ps.
111. indicat.

CONCEPTUS II.

Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in seculum seculi.
Optimè dicit David, eleemosynarium dando pauperibus disper-
gere: cur dispergere? explico me praxi agriculturæ: Bonus œco-
nomus in agrum granum dispergit, & ecce pro uno grano disper-
so, colligit 10. & plura: Videmus puteum vel fontem aquas largissi-
mè dispergere, & quò plus aquarum dispergit fons, eò copiosiores,
limpidiores aquæ affluunt; puteus magis haustus, magis abundat.
Dicendo ergo regius Psaltes, eleemosynarium, quæ pauperi dat, di-
speregere, alludit ad naturam seminantis grana, & putei aquas lar-
gè profundentis; ut sicut granum in agrum sparsum in decuplo red-
ditur, aquæ haustæ redeunt abundantiores, ita quod pauperi da-
tur, Deus decuplo abundantius reddit, atque refundit; est hic con-
ceptus Sancti Chrysostomi ita concludentis: *disperguntur, quæ non
manent, & acquiruntur manentia.* Accommodè quoque S. Cle-
mens Alexandrinus lib. 3. pædag. c. 7. in cap. 4. Cantic. *Quemad-
modum quicumque putei scaturiunt, exhausti in pristinam mensu-
ram revertuntur; ita etiam elargitio, quæ est bonus fons benigni-
tatis, potum sitientibus communicans, rursus augetur; & repletur.*
Nunquam enim sine speciali incremento donata egentibus bona
non revertuntur: *Pietatis promptuarium, locupletum est ararium;*
inquit Nazianz. orat. pro S. Basilio.

CONCEPTUS III.

David Psalmo 80. testatur, quomodo Deus Hebræos divitiarum
copiis nobilitaverit, frumenti adipe; mellis ac lactis suavitate nu-
triverit: *Cibavit eos ex adipe frumenti, & de petra mellis satiavit
eos*, causalem tantæ abundantiæ adscribit Philo Hebræus lib. de
cha-

charitate; nempè elemosynæ, ac benignitati Judæorum erga pauperes: patet ex lib. Levit. cap. 19. Ubi DEUS hoc præceptum Judæis dedit: *Cum messueris segetes terra tua, non tondebis usque ad solum superficiem terra, nec remanentes spicas colliges, neque in vinea tua racemos, & grana decidentia congregabis, sed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes.* Ex hoc præcepto elemosynæ, & benignitatis erga pauperes à Judæis fideliter impleto, inquit Philo, crevit Judæis tanta benedictio, & divitiarum copiæ, ut eos DEUS adipe frumenti, suavitate mellis pasceret, audiatur Philo: *Vet at colligi spicas ex manipulis prolapsas, simul divitibus consulens, ut assuescant, sua communicare liberaliter:* Notare libeat verba: *Divitibus consulens:* quasi opportunior sit ad incrementandas divitias exhibita pauperibus elemosyna, quàm grana fundis aratro proficillis commissa; granum namquè terræ commendatum multis indiget, ut in culmum surgat, & serenti tributum solvat, scilicet tempestivis ventorum flatibus, benignis stellarum influxibus, opportunis pluviarum imbribus, & temperatis solis ardoribus; at elemosyna, cum Deum sibi debitorem habeat, omnem intemperiam frustratur, & misericordia misericordiam nanciscitur. Perorat perdoctè Naxera commentario in Judic. cap. 17. §. 55.

CONCEPTUS IV.

Sequentem se turmam hominum Christus desiderat saturare; Apostoli 7. Panes offerunt, quos per Apostolos mandat populo distribui. *Accepit septem panes, gratias agens fregit, & dabat discipulis suis, ut apponerent, & apposuerunt, Turba.* Marci cap. 8. Notat hîc S. Chrysostomus in Catena, hos septem panes penu Apostolorum fuisse: Verba Sancti sic sonant; *Discamus autem hic, qui voluptati attendimus, quæ comedebant mirabiles illi viri, & magni.* Panes ergo proprios, & suos, Apostoli, Turbæ esurienti benignè cesserunt, ac manibus propriis elargiti sunt: *Apposuerunt Turba.* Populo nunc numero 7. millium satiato vadunt Apostoli fragmenta colligere; *Et sustulerunt quod superaverat de fragmentis 7. sportas:* Notate: iidem Apostoli, qui 7. suos panes pauperibus largiti sunt, septem sportas, septies plus, quàm de pane apposuerunt, collegerunt; ut videas, quantis incrementis redeat ad dilar-

B

dilar-

dilargientem, indigenti præstitum, & misericorditer d. largitum: per pulchrè de super Naxera in Excursus morales lib. 1. Regum. cap. 25. part. 11. §. 19. Superesse tantam reliquiarum copiam non solum fuit ad evidens potentiaè Dominicæ testimonium, sed ad reddendum eleemosynæ debitum, nam eleemosyna est ingenium incrementandi divitias, & compendium promerendi benedictiones copiosas. Concludit Conceptum hunc S. Augustinus Epist. 122. *Officium impertiendi, meritum erit accipiendi.* Hoc indicant Verba Abigail, 1. Regum cap. 25.

CONCEPTUS V.

David misit nuncios ad Nabal, ut dignaretur sibi, ac suis victualia administrare, *quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis.* Coniunx Nabal, Abigail, postulata à Davide intelligens, ait: *Ecce David misit nuncios de deserto, ut benedicerent Domino nostro.* Abigail petitionem Davidis, vocat benedictionem: petitio Davidis erat eleemosynæ; Abigail, eleemosynam dicit benedictionem; quasi fortunam optimam, rerum copiam, & abundantiam, penes pacem, sanitatem, incolumitatem Abigail eleemosynario prædicit: Ita concludit Abulensis quæst. 6. *Dicuntur isti benedicere, quia quando petunt, imprecantur bona, sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuae pax, & omnibus, quæcumque habes, sit pax.*

CONCEPTUS VI.

Eccles. cap. 11. monet: *Da partem septem, nec non & octo, quia ignoras, quid futurum sit mali super terram.* Quia ignorat homo, quid mali super terram eventurum sit hortatur Salomon, largiter dare: contrarium suadet mundus, quia ignorat homo quid mali, quæ penuria, caritas annonæ, quæ miseriæ, infortunia ingruere possint, opes congreget, nummos reserret, substantiam augeat, unde in malo ingruenti vivat, & in adversa fortuna se tueatur. Aliter Salomon præcipit: Nempè hominem sibi optimè consulere, ut ei non desint media in necessitate, liberaliter quæ habet, quæ possidet, largiatur, distribuatur. *Da partem 7. nec non & 8.*

& s. concludit Lyranus: *Quia ignoras quid futurum sit malum, & ab illo liberari possis per opera pietatis impensa indigentibus.* Vis, ne unquam media tibi desint, da pauperi, vis censam augere, & in futura calamitate tibi optime providere, pauperum miserere.

CONCEPTUS VII.

Canticorum cap. 4. Dilectus varie describit Sponsam suam, dicit illam *fontem signatum*, seu clausum, & ut fons clausus est, nihil ei elogii ubertatis adscribit: iterum dicit, Sponsam esse fontem apertum, fontem hortorum, puteum aquarum salientium, & continuo miram abundantiam ac ubertatem ei adnectit: *Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano*: desuper S. Gregorius: *Copiosus diriscit puteus, dum impertit.* Quo noveris esse ingenium ad augendas divitias, laudabili largitate impertire, & indigentia pauperum ministrare, qui egentis levat miseriam, salutis, & temporalium bonorum sibi adauget copiam.

CONCEPTUS VIII.

Psalmistæ Regius signatè liberalitatem DEI erga corvos deprædicat. Psal. 145. *Qui dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum.* Naxera commentatur: Illa invocatio non tam videtur petere, quàm sibi debita alimenta jure quodam exigere. Unde corvus jus ad Dei largitatem acquisivit? Causalem allegat Euthymius: *Dicunt aliqui, quod cum ille, qui summa bonitatis est fons, justam Elie Propheta in Judæos indignationem mollire cuperet, famem induxit, ut satietatis fructus castigaret, & illum preparavit nutrire corvo.* Scripturâ teste: 1. Regum 17. *Corvi quoque deferebant ei panem & carnes mane, similiter panem, & carnes vespere.* Corvi aiebant pauperem Eliam in deserto, hoc est Jus quæsitum ad DEI largitatem, cum Elias à corvis fuerit alitus, corvus præ cæteris volucris exegit, quæ Dei famulo præ

lo præ cæteris alimenta impertivit. Solvere namquæ DEUS tene-
tur, quod pauperibus impertitur.

Epilogus. Hortor ergo omnes cum Tobia: c. 4. Quomodo poteris, sic esto mi-
sericors. si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si exiguum, libenter
impertiri stude; præmium enim bonum tibi thesaurizas in die neces-
sitaris, quoniam eleemosyna ab omni peccato, & morte liberat, & non
patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram
summo DEO eleemosyna omnibus facientibus
eam. Amen.

